

10. 12. – Den lidských práv

Den lidských práv slavíme jako připomínku přijetí Všeobecné deklarace lidských práv dne 10. prosince 1948. Dokument byl přijat Valným shromážděním OSN a znamenal průlom ve vývoji lidských práv, protože byl prvním pokusem o konsenzus všech členských států OSN na právech, k jejichž dodržování by se všechny státy zavázaly. Dokument tehdy podpořilo 48 států, 8 se zdrželo hlasování. Pro nás není bez zajímavosti, že mezi zdrževšími se zeměmi bylo také Československo, ale vzhledem k tomu, že se hlasování konalo téměř deset měsíců po únorovém komunistickém převratu, není to zase až tak překvapivé. Ocitli jsme se tehdy ve společnosti států jako Sovětský svaz, Bělorusko, JAR či Saúdská Arábie...

Text deklarace tvoří úvod a třicet článků. V úvodním prohlášení jsou formulovány důvody deklarace, mezi nimiž figuruje také tehdy čerstvá zkušenost s hrůzami a zvěrstvy 2. světové války: „u vědomí toho, ..., že zneuznání lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarským činům, urážejícím svědomí lidstva, a že vybudování světa, ve kterém lidé, zbavení strachu a nouze, se budou těšit svobodě projevu a přesvědčení, bylo prohlášeno za nejvyšší cíl lidu“. Pro představu najdete znění prvních devíti článků níže, text celé Deklarace je dostupný na [internetu](#).

Při příležitosti Dne lidských práv se koná velké množství různých akcí, je udělována Nobelova cena za mír, Cena OSN na poli lidských práv, jsou pořádány výstavy, přednášky, konference. Od roku 2014 je pro každý Den lidských práv vyhlášený slogan, první rok to byl slogan „Lidská práva 365 dní v roce“, třeba v roce 2016 pak „Postavte se za něčí svobody právě dnes!“

Zvláštního náboje se Dni lidských práv dostává v posledních dvou letech, kdy v rámci boje s covidovou epidemií jsou zkracována některá naše práva, která jsme si v minulosti navykli vnímat jako nedotknutelná.

V tomto týdnu je v souvislosti se Dnem lidských práv napříč médii zmiňováno, že symbolicky právě v sobotu 10. prosince se bude konat pohřeb Petra Uhla, signatáře Charty 77, tedy

dokumentu, který se stavěl za dodržování lidských práv v Československé socialistické republice v sedmdesátých letech 20. století.

Všeobecná deklaráce lidských práv, články 1 až 9:

Článek 1

Všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství."

Článek 2

Každý má všechna práva a všechny svobody, stanovené touto deklarácí, bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení. Žádný rozdíl nebude dále činěn z důvodu politického, právního nebo mezinárodního postavení země nebo území, k nimž určitá osoba přísluší, ať jde o zemi nebo území nezávislé nebo pod poručenstvím, nesamosprávné nebo podrobené jakémukoli jinému omezení suverenity.

Článek 3

Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.

Článek 4

Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví; všechny formy otroctví a obchodu s otroky jsou zakázány.

Článek 5

Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Článek 6

Každý má právo na to, aby byla všude uznávána jeho právní osobnost.

Článek 7

Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakéhokoli rozlišování. Všichni mají právo na stejnou ochranu proti jakékoli diskriminaci, která porušuje tuto deklaráci, a proti každému podněcování k takové diskriminaci.

Článek 8

Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, která jsou mu přiznána ústavou nebo zákonem.

Článek 9

Nikdo nesmí být svévolně zatčen, držen ve vazbě nebo vyhoštěn do vyhnanství.

Napsal: Mgr. Tomáš Míka